

هیچ دلیلی برای اخراج به افغانستان وجود ندارد

شورای اروپا برای مهاجران و تبعیدشدگان (ECRE) پیشنهاد می کند اخراج ها به افغانستان به تعلیق درآیند؛ چراکه وضعیت امنیتی در این کشور وخیم است و تصمیم گیری ها در مورد پرونده های پناهندگی در اروپا عادلانه نیست.

اول: مقدمه

افغان ها در سال ۲۰۱۹ دومین گروه بزرگ پناجویان در اروپا بودند. براساس گزارش اداره آمار اتحادیه اروپا (Eurostat)، میزان قبولی درخواست های پناهندگی افغان ها سال گذشته میلادی به طور اوسط ۵۴ درصد در اولین درخواست پناهندگی بوده است. این رقم افزایشی ۱۱ درصدی را در مقیاسه به سال ۲۰۱۸ نشان می دهد. (پرونده هایی که در مرحله تجدید نظر یا بررسی مجدد جواب مثبت دریافت کرده اند نیز شامل اند.)

هرچند اتباع افغانستان بیشترین تغییر در نرخ قبولی در اروپا را داشته اند. تفاوت در نرخ قبولی افغان ها بین صفر تا ۹۶ فیصد است. دلیل موثقی برای این تفاوت وجود ندارد و به کشورهای اروپایی بستگی دارد که درخواست به آنها ارائه شده است.

طبق آمار بانک اطلاعاتی (AIDA) سازمان ECRE، افغان ها در سال ۲۰۱۹ در بین سه بزرگترین گروه پناجویان در فرانسه، یونان، اتریش، رومانیای، بلجیم، بلغاریا و سوئیس بوده اند. نرخ قبولی افغان ها از ۹۶ درصد در سوئیس، تا صفر فیصد در کرواسی متغیر بوده است. نرخ قبولی افغان ها در ایتالیا (۹۲ فیصد)، در سلوانیا (۸۳ فیصد)، فرانسه (۶۲.۳ فیصد)، یونان (۷۲.۹ فیصد)، ناروی (۶۸.۴ فیصد) بالا بوده است. اما در مقابل بلغاریا با نرخ (۶ فیصد)، بلجیم (۳۲ فیصد) و آلمان (۳۸ فیصد) پایین بود. در کشورهای شمال اروپا تغییری جالب و افزایش قابل توجه مشاهده شده است: سوئیدن (از ۳۱.۸ فیصد در سال ۲۰۱۸ به ۴۵.۹ درصد در سال ۲۰۱۹) و ناروی (۶۸.۴ درصد در پایان سال ۲۰۱۹). برعکس نرخ قبولی افغان ها در فنلاند (از ۷۳ فیصد در پایان سال ۲۰۱۸ به ۵۴.۹ فیصد در سال ۲۰۱۹) کاهش یافته است.

این تفاوت مداوم در نرخ قبولی و خطر نقص حقوق بشر سبب شد تا بیشتر محاکم اخراج پناجویان دابلینی به کشورهای اروپایی که احتمال اخراج شان به وطن اصلی وجود دارد را متوقف کنند. به عنوان مثال، در سال ۲۰۱۸ محاکم داخلی، عمدتاً در فرانسه علیه انتقال پناجویان افغان به آلمان، اتریش، بلجیم، سوئیدن، فنلاند و ناروی رای دادند. در سال ۲۰۱۹ محکمه ای در یونان انتقال یک فامیل افغان را از یونان به بلغاریا به حالت تعلیق درآورد؛ چراکه خطر اخراج این فامیل از بلغاریا به افغانستان متصور بود.

این نوشته با توجه با سیاست ها، دستور العمل های جدید و رویکرد محاکم ملی، به شیوه بررسی تقاضای پناهندگی افغان ها نگاهی می اندازد؛ به طور خاص به "جایگزین حفاظت داخلی" یا (IPA) توجه شده است. قبل از ارائه پیشنهادات به کشورهای عضو اتحادیه اروپا و سایر سیاستگذاران، معلومات تازه ای در مورد بازگشت مهاجران افغان از ایران و پاکستان به وطن و اوضاع داخلی افغانستان نگاهی می اندازیم. سازمان ECRE استدلال می کند که اخراج به افغانستان باید تا زمانی که تغییرات قابل توجهی در اوضاع این کشور ایجاد نشود و سه پیش شرطش برای بازگشت در اروپا عملی نگردد، متوقف گردد. تصمیم گیری در مورد درخواست های پناهندگی افغان ها باید منصفانه و نامتناقض باشد. روند بازگشت باید شرافتمندانه، و همکاری با کشورهای سومی بر اساس شفافیت و احترام بر حقوق اساسی باشد.

یادداشت: این نوشته پیامدهای ویروس همه گیر کرونا را بر اوضاع افغانستان پوشش نمی دهد، برای تاثیرات ویروس کرونا بر روند اخراج ها از کشورهای اروپایی این نوشته را بخوانید.

دوم: تحلیل

راهنا و روش

دفتر حمایت پناهندگی اتحادیه اروپا (EASO) گزارش "رهنمود کشوری افغانستان" را در سال ۲۰۱۹ منتشر کرد. هدف این یادداشت ارائه تحلیلی مشترک برای رسیدگی به درخواست های پناهندگی بر اساس وضع کشور اصلی پناهجویان در اتحادیه اروپا و تقویت همگرایی در استفاده از معیارهای لازم برای تصمیم گیری ها می باشد. افغانستان به عنوان یک کشور مبدأ مهم که پناهجویانش بیشترین تفاوت را در نرخ قبولی دارند، کشوری کلیدی می باشد.

موضع (EASO) در مورد "جایگزین حفاظت داخلی" یا (IPA) قابل توجه است. این طرح، "جایگزین سفر داخلی" یا "جایگزین مهاجرت داخلی" نیز شناخته می شود. در قوانین اتحادیه اروپا، کشورهای عضو می توانند تشخیص دهند که اگر متقاضی در بخش دیگری از کشورش آزار، اذیت، تعقیب و تهدید نشود، پس نیازی به حمایت بین المللی ندارد. منطقاً وی می تواند به آن منطقه کشورش رفته و آنجا قانونی و امن زندگی کند.

گزارش "رهنمود کشوری افغانستان" به وضع کابل، هرات و مزارشریف پرداخته و نتیجه گرفته که این شهرها می توانند به برای مردان بالغ مجرد سالم و زوج های متاهل جوان و بدون فرزند، به عنوان مکان های امن و (جایگزین مهاجرت داخلی) در نظر گرفته شوند. یعنی افرادی با این مشخصات از دیگر مناطق افغانستان می توانند بدون در نظر داشت اینکه آیا آنجا پشتیبانی دارند یا خیر، به این شهرها منتقل شوند. در یک تغییر مثبت در مقایسه با اولین گزارش در سال ۲۰۱۸، برای افغان هایی که در خارج از افغانستان تولد و یا بزرگ شده اند و در وطن شان پشتیبانی ندارند، نباید گزینه "حفاظت داخلی" استفاده شود.

کمیساریای عالی ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR) نیز در ماه اگست سال ۲۰۱۸ "رهنمودهای ارزیابی واجد شرایط بودن به حفاظت بین المللی برای پناهجویان از افغانستان" را منتشر نمود. این رهنمودها بر ارزیابی گزینه "حفاظت داخلی" در کابل متمرکز شده است. نتیجه این بود که با در نظر داشت روند منفی در اوضاع امنیتی، درگیری ها، نقص حقوق بشر و تاثیرات منفی گسترده ای که بر زمینه های اقتصادی و اجتماعی گذاشته است، گزینه "حفاظت داخلی" بطور کلی در کابل اجرایی نمی باشد.

وضع موجود در افغانستان

جنگ دوامدار، بدترین خشکسالی در چند دهه اخیر و گسترده تر شدن فقر به وخیم تر شدن اوضاع بشری در افغانستان کمک کرده است. آخرین گزارش یوناما (UNAMA) نشان می دهد که در سال ۲۰۱۹ بیش از ۱۰ هزار غیرنظامی افغان کشته و زخمی شده اند. بر اساس گزارش دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل (OCHA)، حدود ۴۷۰ هزار و ۴۹۰ نفر به خاطر جنگ در سال ۲۰۱۹ آواره شده اند. یک نقشه تعاملی توسط سازمان "پرو ازول" نشان می دهد که از اول ماه نوامبر سال ۲۰۱۸ الی ۱۵ جنوری سال ۲۰۱۹، بیش از ۱۰۰ حمله در ولایات مختلف صورت گرفته است.

بر اساس یک نظرسنجی اداره مرکزی احصائیه افغانستان، نیمی از نفوس کشور زیر خط فقر زندگی می کنند. سازمان بین المللی کار (ILO) در نشستی مطبوعاتی اعلام کرد که نرخ بیکاری در افغانستان بالاترین سطح در جهان است.

سیاست اتحادیه اروپا و کشورهای عضو در مورد اخراج به افغانستان

اخراج از اروپا به افغانستان می تواند در چهارچوب توافقنامه های دو جانبه میان کشورهای عضو با افغانستان و یا بر اساس "توافقنامه مهاجرت میان اتحادیه اروپا و افغانستان" یا (JWF) صورت بگیرد. سازمان ECRE سال ۲۰۱۷ در یک مطالعه موردی درباره افغانستان نسبت به عدم نظارت شفاف و پیامدهای حقوق بشری این توافقنامه ابراز نگرانی کرد.

سال ۲۰۱۸ "شورای اتحادیه اروپا" مجدداً روی اهمیت این توافقنامه و همچنان موافقتنامه های دوجانبه میان کشورهای عضو و افغانستان

در مورد مهاجرت بحث کرد و این موافقتنامه ها را یک ابزار ضروری برای اخراج افغان ها و مبارزه با قاچاق انسان عنوان نمود.

انتشار رهنمودهای (UNHCR) درباره افغانستان باعث شد تا فنلاند اخراج به افغانستان را به تعلیق درآورد. موضع جدید فنلاند این است که "حفاظت داخلی" در کابل، پس از ارزیابی فردی فقط در مواردی محدود اعمال می شود؛ برای مردان مجرد سالم، زوج های متاهل بدون فرزند، افرادی که در سن کاری و سلامت هستند و به ویژه آنانی که آسیب پذیر نیستند و در کابل دارای پشتیبان می باشند.

سال ۲۰۱۶ ناروی در تصمیم گیری اش روی "حفاظت داخلی" از "آزمون معقولیت" استفاده نمی کند. یعنی صرفاً به پرسش های امنیت و دسترسی پرداخته می شود، نه اینکه آیا منطقی است که از شخص خواسته شود به بخش دیگری از کشورش رفته و آنجا زندگی کند؟ اخیراً تصمیم گیرندگان ناروی در مورد تطبیق "حفاظت داخلی" در مقاله ای به اثرات حذف معیارهای "آزمون معقولیت" بر تصمیمات، به ویژه در مورد خانواده ها و کودکان افغان پرداخته اند.

در یک گام مثبت، سویدن قانونی را در مورد ادامه تحصیل در سطح لیسه ها به تصویب رساند که بر اساس آن تعدادی افغان ها از طریق تحصیل اجازه اقامت دریافت می کنند. بریتانیا صلاحیت طرحی اضافی را فراهم می کند که امکان اسکان مجدد کارمندان را فراهم می کند که پس از خروج نیروهای نظامی بریتانیا از افغانستان کارشان را از دست داده اند. همچنان چندین شورای شهری هالند خواستار توقف اخراج های اجباری به افغانستان شدند.

محاکم

سازمان ECRE فهرست گسترده ای در مورد تصامیم اخیر محاکم روی پرونده های افغان ها در مورد اخراج به افغانستان را از چندین کشور اروپایی جمع آوری کرده است. بسیاری از این تصامیم به رهنمودهای (UNHCR) و (EASO) اشاره می کند. مثلاً محکمه قانون اساسی اتریش، تصمیم محکمه اداری فدرال را در رابطه به اینکه مزار شریف می تواند گزینه "حفاظت داخلی" باشد، رد کرد. محکمه قانون اساسی اتریش اشاره می کند، با وجود اینکه طبق رهنمود سال ۲۰۱۸ از سوی (EASO) مزار شریف منطقه امن حساب می شود، اما این گزینه نباید برای اشخاصی استفاده شود که خارج از افغانستان تولد و یا هم بزرگ شده اند. محکمه اتباع خارجی در بلجیم (CALL) تصمیم اداره مهاجرت را رد پیوند به اینکه جلال آباد می تواند برای گزینه "حفاظت داخلی" شهری امن باشد را رد کرد. با در نظر داشت رهنمودهای کمیساری عالی سازمان ملل در امور پناهندگان، محکمه اضافه می کند که جلال آباد زیرساخت های کافی برای تامین نیازهای اساسی انسان ها را ندارد. این محکمه در حکمی دیگر، تصمیم اداره مهاجرت به اخراج دو برادر جوان به افغانستان را رد نمود. محکمه نتیجه می گیرد که با در نظر داشت وضع بد امنیتی در ولایت بغلان باید به آنها پناهندگی داده شود.

محکمه عالی اداری فنلاند با در نظر داشت وخیم شدن وضع امنیتی افغانستان، تصمیم اداره مهاجرت را برای اخراج یک فامیل شش نفری به افغانستان رد نمود. چندین پرونده از کشورهای اتریش و آلمان نشان می دهند که اگر کابل براساس رهنمود (UNHCR) دیگر گزینه ای برای "حفاظت داخلی" نیست، پناهجو می توانسته به هرات یا مزار شریف برود؛ حکمی "کاملاً بی ربط"، چراکه ممکن است پناهجو هیچ پشتیبانی آنجا نداشته باشد.

نظارت بر اخراج ها

پس از اخراج به افغانستان نظارت های محدودی وجود دارد و حتی گزارشی شفاف نیز از اخراج شدگان وجود ندارد. طبق یک گزارش، حکومت افغانستان یک اخراجی افغان را نپذیرفت؛ چون در آلمان سابقه جرمی داشته و وضع روحی مناسبی نداشت. همچنان گزارش شده که یک پدر افغان پس از ۱۶ سال زندگی در بریتانیا به افغانستان اخراج گردید و در آنجا کشته شد. یک تحقیق در سال ۲۰۱۹ می رساند که بیش از ۹۰ درصد از اخراج شدگان در کابل نوعی خشونت را تجربه کرده اند، هر چند همه حوادث خشونت در افغانستان اغلباً گزارش نمی شود. موسسه حفاظت از کودکان (Save the Children) در گزارشی نگرانی اش را نسبت به عدم نظارت بر اخراجی ها ابراز نموده و گفته اطفال به محیطی خطرناک اخراج می شوند که با خطرهای گوناگون، از جمله خطر جلب و جذب شدن توسط افراد و باندهای مسلح دست و پنجه نرم می کنند.

اخراج به افغانستان از کشورهای غیراروپایی

در سال ۲۰۱۹ بیش از ۵۰۰ هزار نفر از ایران و پاکستان به افغانستان برگشته و یا اخراج شده اند. بیش از ۴۸۵ هزار مهاجر به دلایلی چون بیکاری و اوضاع بد اقتصادی از ایران برگشته اند که رقمی بسیار بزرگ است. این عودت ها فشار مضاعفی را بر اقتصاد افغانستان وارد کرده اند؛ اول از این جهت که تعداد زیادی از عودت کنندگان به کمک ضرورت دارند و دوم از جهت کم شدن پول ارسالی آنها به افغانستان، چون بسیاری شان رسمی یا غیررسمی مشغول کار بودند.

سوم: پیشنهادات

شورای اروپا برای مهاجران و تبعیدشدگان (ECRE) تا زمانی که بهبود چشمگیری در اوضاع افغانستان ایجاد نشود و پیش شرط هایش در اروپا رعایت نشود، همچنان به رایزنی اش برای متوقف کردن اخراج های اجباری به افغانستان ادامه می دهد. پیشنهادات سازمان قرار ذیل است:

« به دلیل وضعیت بد امنیتی در افغانستان و چالش های ادغام مجدد افراد بازگشتی از اروپا و منطقه، کشورها باید اخراج های اجباری را به افغانستان متوقف کنند. گروه های آسیب پذیر نباید تحت هیچ شرایطی به افغانستان اخراج شوند.

« بازگشت داوطلبانه فقط باید بر اساس اطلاعات کامل، رضایت آگاهانه، شرایط موجود برای برگشت باعزت، امکانات واقعی برای ادغام مجدد در افغانستان، دسترسی به خدمات سفارتخانه ای، سازمان بین المللی مهاجرت (IOM)، کمیساریای عالی سازمان ملل در امور پناهندگان (UNHCR) و دسترسی به کمک های سازمان های غیردولتی صورت بگیرد.

« ادامه تفاوت شدید در نرخ قبولی افغان ها در اروپا بیانگر این است که در سیستم پناهندگی اروپا تناقص وجود دارد و این احتمال هم وجود دارد که با افغان هایی که به مستحق پناهندگی هستند، به طور عادلانه رفتار نمی شود. دفتر حمایت پناهندگی اروپا (EASO) باید سیستم پناهندگی کشورهایی که نرخ قبولی افغان ها در آنها کم می باشد را مطالعه نماید و همه دلایل احتمالی این تفاوت در نرخ قبولی افغان ها را بررسی کند. این اداره اروپایی باید تحلیل و تجزیه های موجودش را در ارتباط با تضاد در نرخ قبولی ها منتشر کند.

« اختلاف یا تضاد در میزان قبولی ها باید از طریق بهبود در تصمیم گیری ها روی درخواست های پناهندگی برطرف و از عملکرد بهتر سیستم های پناهندگی در اروپا حمایت شود. به جای استفاده از گزینه "حفاظت داخلی" یا (IPA) باید تمرکز روی معیارهای قوانین اتحادیه اروپا و قوانین بین المللی باشد.

« جایگزین "حفاظت داخلی" نباید برای افغانستان استفاده شود. با در نظر داشت معیارهای (UNHCR) در این مورد، از جمله آسیب پذیری، امنیت، دسترسی سفر به مناطق امن، آمار بیجاشدگان در منطقه، دسترسی به پناهگاه و رفع تبعیض در برابر اخراجی ها، استفاده گزینه حفاظت داخلی در افغانستان معقول نمی باشد.

« تعداد افغان های پناهجویی که امکان بازگشت به افغانستان را دارند، خیلی کم است، اما بیش از حد انرژی و زمان برای تلاش به اخراج های اجباری مصرف می شود. افغانستان چالش های بارز و بسیار جدی در حفاظت و حمایت از کسانی دارد که اخراج می شوند. همزمان ما در حال ساخت محیط ناخواسته برای افغان ها در اروپا هستیم؛ با وجودیکه تعداد زیادشان قبولی دریافت می کنند. کمیسیون اتحادیه اروپا همراه با کشورهای عضو باید تمرکز بیشتری بالای ادغام آنها در جوامع اروپایی داشته باشد.

« عملکرد اروپایی ها ممکن است چراغ سبزی به دیگر کشورهای غیراروپایی بدهد تا همواره پناهجویان افغان را به کشور ناامن و آسیب پذیرشان اخراج کنند. سرویس اقدامات خارجه اتحادیه اروپا (EEAS) باید تاثیرات این اخراج های توده ای را بر شدت گرفتن درگیری در افغانستان را ارزیابی کنند.

« کمیسیون اتحادیه اروپا باید مطمئن شود تا از پیامد های موافقت نامه غیر رسمی (Joint Way Forward) به شکل شفاف نظارت می شود. از جمله تطبیق آن توسط کشور های عضو و افغانستان و پیامد های آن بالای اجتماع، افراد و حقوق اساسی. این باید شامل رپورت دهی منظم از اجرای آن به پارلمان اروپا باشد.